

SEÇİM EKONOMİSİ VE EKONOMİ POLİTİKASINDAKİ AÇMAZLAR

Bu hafta “Yeşil Ekonomi” konusunu yazmayı düşünüyordum. Çünkü gelecek; dijitalleşme, yeşil ekonomi, yenilenebilir enerji ve yapay zekâ konularına odaklanacak. Hatta bu konuda 2015 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda tüm ülkeler tarafından kabul edilen “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi” adlı metinde belirlenen 17 ana amaç ve bunun için belirlenen 169 hedefi özetlemek istemişim. Ancak, ülkemiz kuruluşunun 100. yılında önemli bir seçim atmosferi yaşarken son dönemde alınan ekonomik kararlar yoğun bir seçim ekonomisi izlenimini verdiğinden yeşil ekonomi konusunu daha sonraya erteledik.

Öncelikle belirtelim ki 2023 yılının seçim öncesi dönemi ile seçim sonrası farklı ekonomi politikalarının izlendiği dönemler olacak. Seçime kadar genişlemeci, kredi artışı popülist politikaların izlendiği dönem olacak. Seçim sonrası seçimi ister iktidar isterse muhalefet kazansın ister istemez sert önlemlerin alınacağı anti enflasyonist politikaların izlendiği bir süreç yaşayacağız. EYT ile ilgili yasa yürürlüğe girecek. Yasa kapsamında hemen emekli olabileceklerin sayısı yaklaşık 2.2 milyon kişiyi kapsıyor. Süreç içinde sayı dört milyona ulaşacak. Bugünkü rakamlarla yük yaklaşık 13 milyar dolar. Asgari ücret yüzde 50 küsur zamlandı. Memur, işçi ve emeklilere önce yüzde 25 zam verildi, daha sonra zam oranı yüzde 30’a çıkarıldı. Tipik seçim öncesi popülist uygulama örneği. TÜİK rakamlarıyla gıda, ulaştırma, elektrik ve gaz ücretlerindeki artış oranının yüzde 100’leri aştığı ortamda bu artışlar doğal hatta yetersiz zira refah kaybının tamamını karşılamıyor. Özel okul ücretleri yüzde 65 yükseltildi. Ucuz (0,69 oranı) faiz oranlı kredi kaynaklı orta gelirliilere yönelik konut kampanyası başlatıldı. K.G.F. kaynaklı kredi hazırlıkları da yapılıyor. 2023 bütçesinde gider harcama öngörüsündeki artış oranı yüzde 56. Kasım 2022 itibarı ile bütçe açığı 20 milyar TL iken nakit bütçesi borçlanmalarla 350 milyar TL fazla vermiş durumda. 2023 yılı seçim harcamaları için önden kaynak yaratılıyor. 2023 bütçesindeki personel giderleri ile cari transfer kalemlerinde artış öngörüsü ise yüzde 56. Demek ki memur ve emeklilere yapılan yüzde 30 zandan sonra seçim öncesi ilave bir zam daha düşünülüyor.

Yukarıda saydığımız tüm tespitler seçim öncesinde parasal genişleme politikası izleneceğini gösteriyor. Tam anlamıyla bir seçim ekonomisi uygulanıyor, uygulanacak. Enflasyonun bugünkü seviyesi TÜİK rakamlarıyla yüzde 64,2, ENAG rakamlarıyla yüzde 137,55, İTO endeksine göre yüzde 90’larda. Her ne kadar baz etkisiyle yüzde 35-40’lara kadar düşeceği öngörülse de bir taraftan genişlemeci para politikası ile sadece büyümeye odaklı ekonomi politikası uygulayıp diğer taraftan banka yaptırımları ve marketlerde fiyat dondurmaları ile enflasyona karşı önlem alınıyor muş izlenimini vermeye çalışmak oldukça çelişkili, korkarız ki baz etkisi bu açmazlarla sınırlanmış olacak. Bu çelişkili uygulama sürecinde döviz konusundaki istikrarın sürekliliği de K.K.M. uygulamasıyla nereye kadar gidecek. Bu parasal genişleme ile döviz kurundaki istikrarın korunması pek mümkün olamayacak. Zaten ihracatçılar kurun seviyesi ile ilgili şikâyetlerini dillendirmeye başladılar. Hatta öyle ki katlı kur söylentileri dolanıyor. İhracatın düşmesi yürütülmeye çalışılan ekonomi politikasının amacına ters. İhracatçıyı tatmin edecek döviz kuru uygulaması ise enflasyonu önleme ile çelişmiş olacak. İşte size bir açmaz daha. Tam gaz seçim ekonomisi ile bir süre daha büyüme sağlanabilir ama sürdürülemez. Her zaman tekrar ettiğimiz sabit bir parametreyi yineleyelim. Sürdürülebilir büyüme için öncelikle sürdürülebilir fiyat istikrarı gerekli. Fiyat istikrarını sürekli bir şekilde yaratmadan makro dengeleri sağlayamazsınız. Nitekim cari açığımız 50 milyar dolara yakın. Dış ticaret açığımız rekor kırarak 110 milyar dolara geldi. İthalatın artış oranı ihracatımızın artışından üç kat fazla. (Risk primimiz 2020 yılı Ocak ayı değerinin iki katından fazla.) Enflasyon ve işsizlik toplamından oluşan sefalet endeksinde dünyada 93.3 puanla Arjantin’i geçerek birinci olduk. Bu ortamda ekonomik karar mercilerinin “2022’yi başarıyla geride bıraktık” ifadelerini anlamakta zorlanıyoruz. T.L den altı sıfırı 2005 yılında atmıştık. Söz konusu sıfır atılışı yetmiş yıllık bir olumsuz birikimin sonucuydu. Yazımızı gazeteci Sn. Şeref Oğuz’un söylemiyle bitirelim. “Heterodoks ekonomi politikası zaten doğarken ölmüştü. Cenazesi ise seçimden sonra muhalefet ve iktidarın el birliği ile kaldırılacak.”